

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sote-uudistuksen peruslinjaukset ja lakiluonnokset

16.6.2020 klo 13.30-15.30

Sote-uudistus

Asialista

13.30 Tilaisuuden avaus

13.40 Lakipaketin esittely

14.30 Ministerin puheenvuoro

15.00 Lakipakettiin liittyvät kysymykset ja keskustelu

15.20 Muut mahdolliset asiat

- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman sekä rakenneuudistuksen valtionavustushaut

15.30 Tilaisuuden päättäminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sote-maakuntarakennelaki ja sote-maakuntalaki – Aluejako ja hallinto

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu STM

Sote-uudistus

Sote-maakunnat

Sote-maakuntia on yhteensä 21.

- Varsinais-Suomen sote-maakunta
 - Satakunnan sote-maakunta
 - Kanta-Hämeen sote-maakunta
 - Pirkanmaan sote-maakunta
 - Päijät-Hämeen sote-maakunta
 - Kymenlaakson sote-maakunta
 - Etelä-Karjalan sote-maakunta
 - Etelä-Savon sote-maakunta
 - Pohjois-Savon sote-maakunta
 - Pohjois-Karjalan sote-maakunta
 - Keski-Suomen sote-maakunta
 - Etelä-Pohjanmaan sote-maakunta
 - Pohjanmaan sote-maakunta
 - Keski-Pohjanmaan sote-maakunta
 - Pohjois-Pohjanmaan sote-maakunta
 - Kainuun sote-maakunta
 - Lapin sote-maakunta
 - Itä-Uusimaan sote-maakunta
 - Keski-Uusimaan sote-maakunta
 - Länsi-Uusimaan sote-maakunta
 - Vantaa-Keravan sote-maakunta
- Helsingin kaupunki vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Helsinki ei kuulu mihinkään sote-maakuntaan.
 - HUS-maakuntayhtymä olisi järjestämisvastuussa niistä vaativan erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädettäisiin tai joista sovittaisiin järjestämissopimuksessa.

Aluejako

- Uudistuksen jälkeen on yksi maakuntajako, joka toimii sote-maakuntien lisäksi myös maakunnan liittojen toimialueena ja valtion aluehallinnon aluejakojen pohjana. (pl. Uusimaa)
- Voimaanpanolaissa säädetään maakuntajaosta sekä sote-maakunnista uudistuksen voimaantullessa.
- Sote-maakunnista Uudenmaan maakunnan alueella säädetään erikseen.
- Lausuntokierrokselle lähtevässä hallituksen esitysluonnoksen pohjana on, että Itä-Savon sairaanhoitopiirin kunnat (Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava) siirtyisivät osaksi Pohjois-Savon maakuntaa.
 - Hallituksen esitysluonnos sisältää asiaa yksityiskohtaisesti käsittelevän vaikutusarvioinnin taustamuistion
 - Tämä aluejaon muutos koskisi myös maakunnan liittoja, ELY-keskuksia, käräjäoikeuksien tuomiopiirejä ja eduskuntavaalien vaalipiirejä.
- Maakuntajakoa koskevasta em. Savon kuntien suuntautumisesta kysytään lausuntokierroksella ja asiasta linjataan lausuntokierroksen jälkeen.

Sote-maakuntien hallinto

- Sote-maakuntien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevista asioista säädetään sote-maakuntalaissa.
- Sote-maakuntalain säännökset ovat yleisiä ja jättävät sote-maakunnan tarkemman organisaatorakenteen sote-maakuntavaltuuston päätettäväksi
- Sote-maakunnan ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittava valtuusto ja maakuntalaissa on säännökset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista.
- Keskeisimmät muutokset edellisen kauden lakiehdotukseen verrattuna
 - Sote-maakunnalla on rajattu yleinen toimivalta ja sen tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoiminen järjestäminen.
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjän ja tuottajan lakisäätteistä erottelua ei ole.
 - Sote-maakuntayhtymä on mahdollinen eräissä tukipalveluissa.
 - Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei sisällytetä sote-maakunnan tehtäviin.

Sote-maakunnan talous ja tarkastus

- Sote-maakuntalaissa säädettäisiin sote-maakunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja sen käsittelystä sekä hallinnon ja talouden tarkastamisesta
 - Sote-maakuntavaltuusto hyväksyisi sote-maakunnalle talousarvion ja taloussuunnitelman, investointiosassa myös sote-maakuntakonsernin merkittävät investoinnit
 - kirjanpidossa noudatettaisiin kirjanpitolakia, tilikausi kalenterivuosi
 - tilinpäätös sisältäisi toimintakertomuksen, talousarvion toteutumisvertailun, tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot
 - tarkastuslautakunta asetettaisiin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten
 - tilintarkastajaksi valittaisiin tilintarkastusyhteisö, joka nimeäisi vastuunalaisen JHT-tilintarkastajan

Sote-maakunnan talouden ja tarkastuksen erityispiirteet

- Sote-maakunnan talous
 - sote-maakunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa rahoitustarvetta ei voisi kattaa pitkäaikaisella lainalla
 - taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä
 - taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien
 - konsernitilinpäätöksen yhdisteltäisiin sote-maakuntien yhteistoimintaa varten perustetut yhteisöt.
- Sote-maakunnan tarkastus
 - Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi oikeus tarkastaa sote-maakunnan ja sote-maakuntien yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen toimintaa ja taloudenhoitoa.

Sote-maakunnan arviointimenettely

- Valtio ja sote-maakunta arvioivat sote-maakunnan taloudellisia sekä palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään (perusoikeudet, talouden tasapainovaatimus)
 - **käynnistettävä** VM:n päätöksellä STM:n aloitteesta, palveluja koskevat edellytykset sote-järjestämislaissa
 - **voidaan käynnistää** VM:n päätöksellä, taloutta koskevat edellytykset sote-maakuntalaissa.
- Arviointimenettelyä varten asetetaan arviointiryhmä
 - tekee ehdotuksen sote-maakunnan talouden tervehdyttämiseksi sekä sote- ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista.
- Sote-maakunnan viranomaisen toimivallan rajoittaminen menettelyn ja toimenpideohjelman keston aikana.

Sote-järjestämislaki ja Uudenmaan sote-järjestämislaki

– keskeiset ehdotukset

Sote-uudistus

Soveltamisala ja peruslähtökohdat

- Sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erikoistason järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille
 - Sairaanhoidopiirit ja erityishuoltopiirit (myös Kärkulla) puretaan
 - Myös opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyvät sote-maakuntien järjestämisvastuulle
 - Ympäristöterveydenhuollon järjestämisvastuu jää kunnille
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen olisi sote-maakuntien lisäksi myös kuntien tehtävänä
- Sote-järjestämislakia sovelletaan sote-maakuntiin, joihin rinnastetaan myös Helsingin kaupunki, sekä tietyiltä osin HUS-maakuntayhtymään
 - Sote-järjestämislaissa säädetään rakenteista ja järjestämisvastuusta, substanssilaeissa palveluista
- Sote-järjestämislaki on yleislaki ja Uudenmaan osalta sitä sovelletaan siltä osin kuin sote-maakunnilla, Helsingillä ja HUSilla on järjestämisvastuu

Sote-maakunnan järjestämisvastuu

- Järjestämisvastuuseen sisältyy
 - Vastuu lakisääteisistä tehtävistä ja päätöksenteko sote-palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä ja tuottamistavoista
 - Tuottamisen valvonta
 - Viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen (julkisen vallan käyttö)
 - Vastuu palvelujen lisäksi mm. ennaltaehkäisevästä sosiaali- ja terveydenhuollosta, koulutus- ja tutkimustoiminnasta, poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautumisesta sekä huoltovarmuudesta, tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä jne.
- Sote-maakunnalla oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveystalouden saatavuudesta kaikissa tilanteissa
- Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi sote-maakunnalla oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö ja muu henkilöstö sekä hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset
- Sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto

Palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

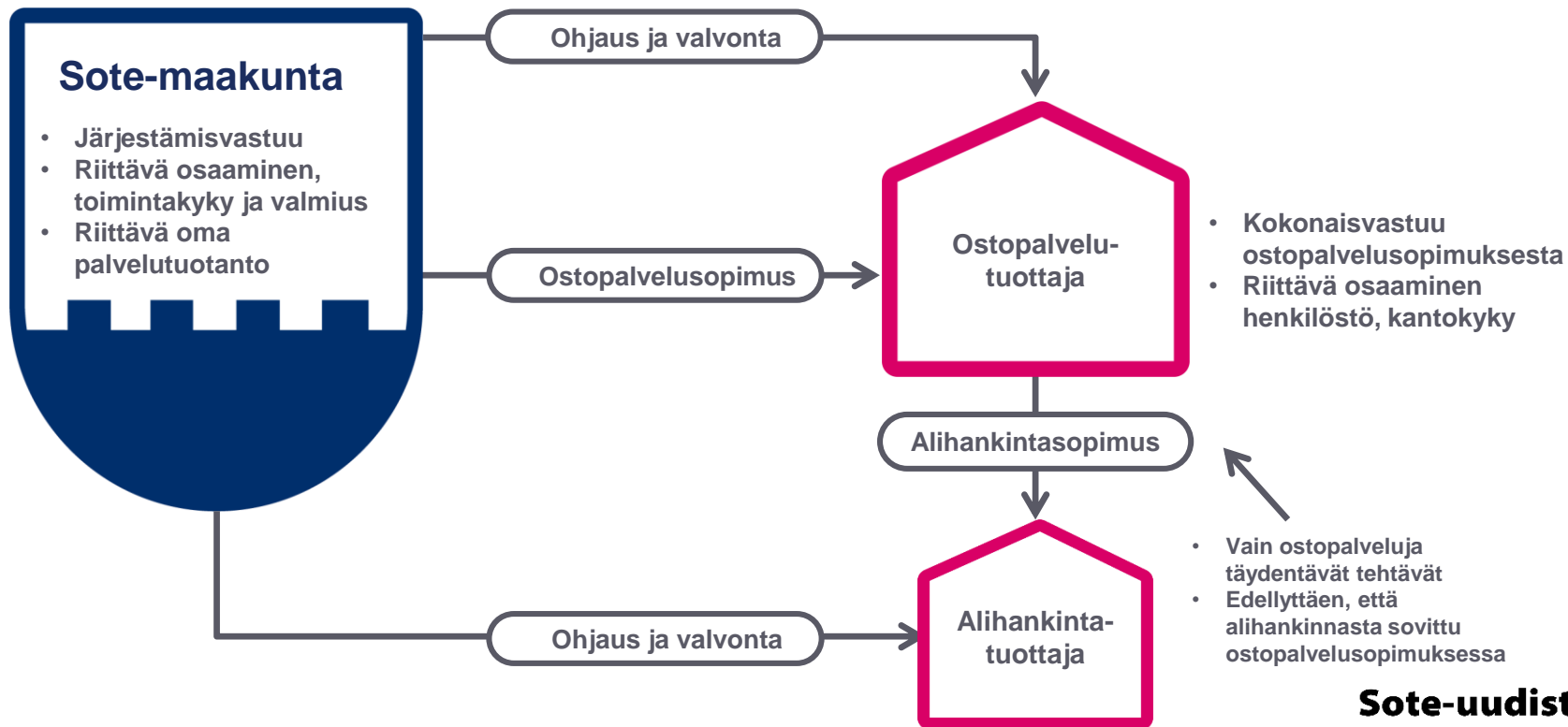

- Sote-palveluja voidaan hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta, jos se on tarpeen riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi
- Hankittavien palvelujen olisi oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa asianmukaisesta toteuttamisesta
- Ostopalveluina ei saisi hankkia:
 - Järjestämisvastuun toteuttamiseen liittyviä tai julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä
 - Sosiaalipäivystystä ja terveydenhuollon ympärivuorokautista yhteispäivystystä
 - Ensihoidon järjestämistehtäviä (myös ensihoidon vastuulääkärin ja kenttäjohtajan olisi oltava virkasuhteessa)
- Hankittaessa perusterveydenhuollon palveluja yksityinen palveluntuottaja voisi tehdä hoidon tarpeen arvioinnin osana asiakkaalle annettavaa hoitoa
- Sote-maakunta voisi käyttää vastaavin edellytyksin omaan toimintayksikköönsä (myös ympärivuorokautiseen päivystykseen täydentävästi) vuokratyövoimaa
 - Vuokratyöntekijä on sote-maakunnan suorassa työnjohdollisessa alaisuudessa

Järjestämismvastuu ja ostopalvelut

- Täsmennetään ostopalveluntuottajaa koskevia vaatimuksia
- Säädetään yksityisen palveluntuottajan alihankinnan (subdelegoinnin) edellytyksistä:
 - mahdollista alihankkia omaa tuotantoa täydentäviä palveluja
- Säädetään tarvittavilta osin palveluntuottajan ja alihankkijan rikosoikeudellisesta vastuusta ja tehdään tarvittavat viittaukset hallinnon yleislakeihin
- Säädetään sote-maakunnan velvollisuudesta ohjata ja valvoa tuottajia ja ottaa huomioon riskienhallinta ostopalvelutilanteissa ja sopimuksissa
- Säädetään hankintapäätöksiä koskevasta perusteluvelvollisuudesta: miten järjestämismvastuu ja riskienhallinta on otettu huomioon
- Säädetään järjestämismvastuun toteuttamisen ja ulkoistus sopimusten seuranta osaksi valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausmenettelyä

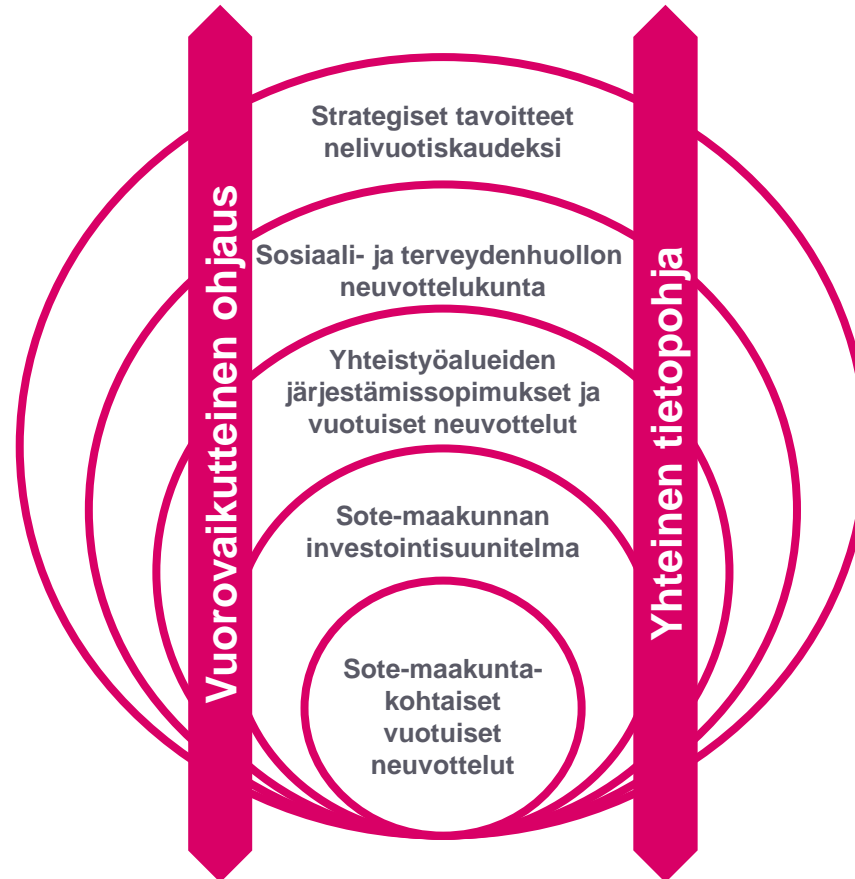
Sote-maakunta ja ostopalvelutuottajat

Sote-maakuntien välinen yhteistyö ja yhteistyöalueiden (YTA) ohjaus

- Sote-maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi yhteistyöaluetta
- Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen sote-maakunnat sekä HUS-maakuntayhtymä kuuluvat eri yhteistyöalueisiin
- Yhteistyöalueelle laaditaan valtuustokausittain sote-maakuntien yhteistyösopimus
- Yhteistyösopimuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain ohjaavien ministeriöiden ja yhteistyöalueen sote-maakuntien välisissä neuvotteluissa
- VN voi päättää sote-maakuntia sitovasti yhteistyösopimuksen sisällöstä siltä osin kuin sote-maakunnat eivät pääse siitä yhteisymmärrykseen tai sopimus ei vastaa laissa säädettyä

Sote-maakunnat ja sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet ja neuvottelukunta sekä sote-maakuntakohtaiset neuvottelut

- VN vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset strategiset tavoitteet nelivuotiskausittain
 - Pohjana kaikella muulle valtakunnalliselle sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaukselle
- Perustetaan sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta, jossa sote-maakuntien ja ohjaavien ministeriöiden edustus
 - Seuraa ja arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon toteutumista sekä tukee sosiaali- ja terveydenhuollon kansallista ohjausta
- Vuosittaiset neuvottelut
 - STM ja VM käyvät yhdessä vuosittain kunkin sote-maakunnan kanssa neuvottelut, joissa seurataan, arvioidaan ja ohjataan sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä

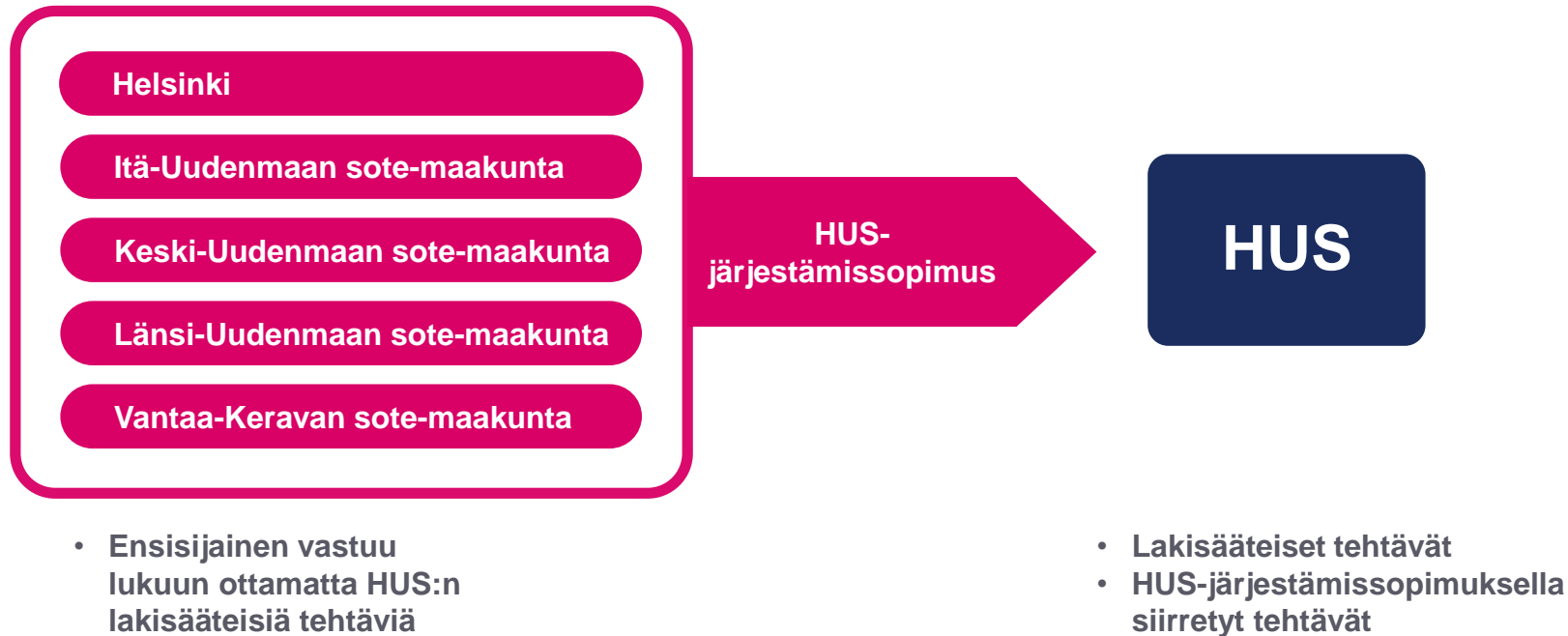
Sosiaali- ja terveydenhuollon investointien ohjaus sekä ohjauksen yhteinen tietopohja

- Investointisuunnitelma
 - VN vahvistaa vuosittain sote-maakunnan valtuuden ottaa pitkäaikaista lainaa, jota sote-maakunta sää käyttää investointien rahoittamiseen
 - Sote-maakunta saa toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnin ja pitkävaikutteisen omaisuuden luovutuksen vain, jos STM on hyväksynyt sen osaksi sote-maakunnan investointisuunnitelmaa. Muutoin oikeustoimi on mitätön
 - Laissa säädetään tarkemmin investointisuunnitelman laatimis- ja hylkäämisperusteista. Hylkäämisperusteet liittyvät investoinnin rahoitukseen ja kustannusvaikuttavuuteen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen yhteinen tietopohja
 - Muodostuu sote-maakunnan väestöä, taloutta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevista tiedoista ja tunnusluvuista
 - Säädetään sote-maakuntien, AVlen, THLn ja STMn tiedontuotanto- ja hyödyntämisvelvollisuuksista

Kielelliset oikeudet ja palvelujen kieli

- Kielellisissä oikeuksissa säilytetään lähtökohtaisesti nykytila:
 - yksikielisissä sote-maakunnissa palvelut järjestetään sote-maakunnan kielellä, kaksikielisessä sote-maakunnassa molemmilla kansalliskielillä
 - oikeus käyttää saamen kieltä sote-palveluissa saamelaisten kotiseutualueella ja tietyissä sote-palveluissa Lapin sote-maakunnassa
- Ruotsinkielisten erityisosaamista edellyttävien palvelujen (esim. Kärkullan nykyisten palvelujen) osalta turvataan osaaminen säätämällä kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyövelvoitteesta

Järjestämisvastuu Uudellamaalla

Uudenmaan erillisratkaisu

- Uudellamaalla sovelletaan sote-maakuntiin pohjautuvaa perusratkaisua lukuun ottamatta Helsinkiä, joka kaupunkina vastaisi soten ja pelastustoimen järjestämisestä, ja HUS-maakuntayhtymää, jolla olisi laissa säädettyjä tehtäviä – erityislaki täydentää yleissääntelyä
- Sote-tehtävien rahoitus noudattaisi alueella valtakunnallista mallia ja HUS-maakuntayhtymä saisi rahoituksen sote-maakunnilta perussopimuksessa sovitulla perusteilla
- Uudenmaan sote-maakunnilla ja Helsingin kaupungilla ensisijainen järjestämisvastuu
- HUSin lailla säädetty järjestämisvastuu koskisi mm.
 - vaativaa ja yliopistosairaalatehtävän edellyttämää erikoissairaanhoidoa ja sen järjestämiseksi tarpeellista muuta erikoissairaanhoidoa
 - kiireellistä sairaanhoidoa ja eräitä muita tehtäviä (esim. ensihoito, varautuminen)
- Lisäksi Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsinki ja HUS laatisivat järjestämissopimuksen niiden sote-palvelujen järjestämisestä, joita ei erikseen lainsäädännöllä osoiteta HUSille
- Uusimaa sote-järjestämislaissa säädettäisiin Helsingin kaupungin talouden eriyttämisestä soten ja pelastustoimen osalta

HUS-maakuntayhtymä

- Lähtökohtana valmistelussa: Muutos toteutetaan siten, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa tai välittömiä uudelleenjärjestelyjä
- HUS-maakuntayhtymä perustetaan Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin hyväksymällä perussopimuksella
 - Perustamisesta säädetään voimaannolaissa
 - Sopimus hyväksyttävä määräajan kuluessa tai valtioneuvosto voi päättää sen sisällöstä
- HUS-maakuntayhtymän perustamisen edellyttämästä valmistelusta vastaa voimaannolaissa säädettävä väliaikainen HUS-valmisteluryhmä, joka toimii HUS-sairaanhoitopiirin osana
- HUS-maakuntayhtymään sovelletaan sote-maakuntalaissa säädettäviä sote-maakuntayhtymää koskevia säännöksiä
- Perussopimuksessa sovitaan mm. HUSin ylimmästä toimielimestä ja toiminnan rahoituksesta
- Voimaannolain mukaan HUS-sairaanhoitopiirin hallintosäätöä ja terveydenhuoltolain mukaisia lääketieteellisiä määräyksiä sovelletaan HUS-maakuntayhtymässä, kunnes niistä on tehty

Helsingin kaupunki ja taloudenhoitoa koskevat erityissäännökset

- Soten ja pelan talouden hoito eriytetään kaupungin muiden tehtävien hoidosta
 - talousarvio ja –suunnitelma erillinen osa, joka yhdistetään kaupungin talousarvioon ja -suunnitelmaan.
 - laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka yhdistetään kaupungin tilinpäätökseen.
- Soten ja pelan rahoitusta ei voi käyttää kaupungin muun toiminnan rahoitukseen
- VTV:lla tarkastusoikeus soten ja pelan toiminnan osalta
- Sote-maakuntalaissa säädetty arviointimenettely koskee myös Helsingin kaupunkia mutta ei sote-maakuntarakennelain sote-maakuntajakomuutossäätely

Sote-uudistuksen toimeenpano- ja voimaanpanolaki

Sote-uudistus

Uudistuksen toimeen- ja voimaanpanolaki

1. Tehtäväsiirron ajankohta 1.1.2023
2. Ensimmäinen maakuntajako kuntineen ja sote-maakuntien nimet ja perustaminen
3. Väliaikainen valmistelutoimielin ja HUS-valmisteluryhmä sekä niiden toimivalta ja toiminnan rahoitus
4. Ensimmäiset maakuntavaalit
 - Alkuvuodesta 2022
5. Henkilöstön asema
 - Liikkeenluovutussäännöksiä soveltaminen
6. Omaisuusjärjestelyt kunnilta sote-maakunnille
7. Uudistuksen veroseuraamukset
8. HUS-maakuntayhtymän perustaminen ja Helsingin aseman aloittava tase
9. Erinäiset säännökset
10. Lakien voimaantulo ja kumottavat säännökset

Väliaikainen valmistelutoimielin ja HUS valmisteluryhmä

- Väliaikainen valmistelutoimielin koostuu alueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin edustajista
 - Lähtökohtana em. sopimus 2 kk:n kuluessa lain voimaantulosta muutoin valtioneuvosto nimeää 7 hlöä em. tahoista
- Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä koostuu Uudenmaan sote-maakuntien, Helsingin kaupungin ja HUS-sairaanhoitopiirin edustajista ja toimii osana HUS-sairaanhoitopiiriä
- Tehtävät määritelty laissa ja liittyvät toiminnan käynnistämisen edellyttämiin päätöksiin ja toimiin

Henkilöstön asema uudistuksessa

- Kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaattein
- Lisäksi opiskeluhuollon kuraattorit ja koulupsykologit siirtyvät sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien palvelukseen, palvelut toteutetaan lähipalveluina nykytilaa vastaavasti
- Tukipalvelujen henkilöstö siirtyy sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien palvelukseen, jos tehtävistä vähintään puolet kohdistuu siirtyviin tehtäviin
- Siirtyminen katsotaan esityksen perusteella liikkeenluovutukseksi
- Kunnallisen palvelussuhdelainsäädännön soveltamisalaa laajennetaan koskemaan sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien henkilöstöä, joten työnantajan muutos ei vaikuta siirtymishetkellä palvelussuhteen ehtoihin
- Uudenmaan erillisratkaisun yhteydessä sote-maakuntayhtymäksi muuttuvan HUS-kuntayhtymän ja sote-maakunnan tehtäviä hoitavan Helsingin kaupungin henkilöstön työnantaja ei muutu
- Perustetaan uusi itsenäinen kuntien ja sote-maakuntien työnantajaorganisaatio

Omaisuus- ja velkaerien siirrot

- Sairaanhoidopiirien ja erityishuoltopiirien **kuntayhtymät** siirtyvät sote-maakunnille varoineen ja velkoineen
- Kuntien ja muiden kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen käytössä oleva **irtain omaisuus**, sopimukset ja siirtyvän henkilöstön **lomapalkkavelka** siirtyvät sote-maakunnille ilman korvausta.
 - Siirroilla oikaistaan peruspääomaa, jolloin ne eivät ole tulosvaikutteisia.
- Sote-maakunta vuokraa kunnilta niiden omistukseen jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen **toimitilat** siirtymäajaksi (3 vuotta ja 1 vuoden optio).
- Sairaanhoidopiireiltä ja erityishuoltopiireiltä sote-maakunnille siirtyville veloille myönnetään **valtionekaus**, jolla turvataan velkojien asema ja säilytetään lainat nollariskiluokassa.
- Siirrot toteutetaan kuntien ja kuntayhtymien laatimien selvitysten pohjalta.
 - Laissa määräaika selvityksille 28.2.2022.

Kompensaationsäntely

- Omaisuusjärjestelyistä voi aiheutua kunnille kustannuksia, esim. sosiaali- ja terveydenhuollon toimitiloja voi jäädä tyhjilleen.
 - Perustuslakivaliokunta edellytti kuntien taloudellista asemaa ja itsehallintoa turvaavaa korvausjärjestelmää.
- Korvaus vain omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista, joihin kunta ei ole voinut itse vaikuttaa. Korvausperusteena pääsääntöisesti **kunnallisveroprosentin** laskennallinen korotustarve omaisuusjärjestelyjen seurauksena 0,7 %-yksikköä.
 - Jos korvausta hakevan kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti, kunta voi lisäksi saada korvausta kolme neljäsosaa em. korvausrajan alittavalta osalta.
- **Veronkorotustarve** vakiintuneesti käytetty ja yhdenvertainen mittari kuntataloudessa.

Erinäiset säännökset

- Kunnallisveroprosentin leikkaus vuonna 2023 -12,63 %
- Ulkoistamissopimuksien mitättömyys lain nojalla, jos sopimus ei turvaa sote-maakunnan järjestämisvastuun toteutumista lailla säädetyllä tavalla eikä sopimusta ole mahdollista muuttaa lainmukaiseksi ilman uutta tarjouskilpailua
 - Säädetäisiin 2 vuoden siirtymäajasta
 - Säädetäisiin, että sote-maakunnalla ei ole velvollisuutta maksaa sopimukseen liittyviä sopimussakkoja
 - Säädetään tuottajan oikeudesta saada korvausta investoinneista, jotka tulevat hyödyttömäksi ja johon tilanteeseen ostopalvelutuottaja ei ole voinut varautua.
 - Mitättömyysriski erityisesti laajoissa kokonaisulkoistuksissa, ei koske suurinta osaa ostopalvelusopimuksia
- Kärkullan toiminnan jakaminen sote-maakuntien kesken sekä toiminnan jatkuvuuden turvaaminen
- Keski-Uudenmaan ja Etelä-Savon alueen pelastustoimia koskevat määräykset
- Valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksen perustaminen
- Väliaikaiset hankinnat

Sote-palvelujen turvaaminen

- PL 19 §: Sosiaalisten perusoikeuksien turvaaminen
- PL 22 §: Julkisen vallan velvollisuus turvata perusoikeudet
- PL 6 §: Yhdenvertaisuus

- Ehdotetussa sääntelyssä on otettu huomioon erityisesti perustuslakivaliokunnan viime vaalikaudella antamat lausunnot palvelujen turvaamisesta kaikissa tilanteissa, järjestäjän omasta palvelutuotannosta sekä julkisen hallintotehtävän siirron edellytyksistä, vaikka ko. lausunnot eivät sellaisenaan ole sovellettavissa esityksen arviointiin, koska peruslähökohdat eroavat
- Järjestämisvastuuta, järjestäjän omaa palvelutuotantoa sekä ostopalvelujen hankkimisen edellytyksiä koskevilla ehdotuksilla pyritään vahvistamaan järjestämisvastuun kantoa ja turvaamaan palvelujen saatavuus kaikissa tilanteissa
- Omaa palvelutuotantoa koskeva edellytys kytkeytyy järjestämisvastuuseen liittyvän osaamisen varmistamiseen sekä velvollisuuteen turvata palvelut kaikissa tilanteissa

Palvelujen hankkiminen yksityisiltä ja julkisen hallintotehtävän siirto

- PL 124 §: julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai hyvän hallinnon vaatimuksia.
- Sote-tehtävät ovat lähtökohtaisesti julkisia hallintotehtäviä
- Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan alihankinta voi koskea teknisluonteista tai täydentävää toimintaa edellyttäen kuitenkin toimintaan ulottuvaa viranomaisvalvontaa sekä laatuvaatimuksia
- PL 124 §:n edellytykset on otettu huomioon säätämällä tarkemmin järjestämislaissa palvelujen hankkimisesta yksityisiltä, vuokratyövoiman käytöstä ja alihankinnasta ostopalveluissa

Suhde perustuslakiin ja sääntämisyhteisöön

Sote-uudistus

Tarkasteltavat näkökulmat

Sote-maakuntarakenne

Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen

Julkisen hallintotehtävän antaminen yksityiselle palvelutuottajalle

Pelastustoimi

Maakuntaitsehallinto

Rahoitus

Kunnallinen itsehallinto /vos-muutokset

Investointien rahoitus

Kielelliset oikeudet

Saamelaisten oikeudet

Tehtäväsiirto kunnilta sote-maakunnille

Kunnan verotusoikeus

Omaisuusjärjestelyt

Omaisuskompensaationsäätely

Henkilötietojen suoja

Helsingin asema

Ahvenanmaa

**Työ- ja virkaehtosopimussäätely
ja eläkemaksut**

**Hankintasopimuksen mitättömyys
ja omaisuuden suoja**

Asetuksenantovaltuudet

Paikallisen itsehallinnon peruskirja

Sote-palvelujen turvaaminen

- PL 19 §: Sosiaalisten perusoikeuksien turvaaminen
- PL 22 §: Julkisen vallan velvollisuus turvata perusoikeudet
- PL 6 §: Yhdenvertaisuus

- Ehdotetussa sääntelyssä on otettu huomioon erityisesti perustuslakivaliokunnan viime vaalikaudella antamat lausunnot palvelujen turvaamisesta kaikissa tilanteissa, järjestäjän omasta palvelutuotannosta sekä julkisen hallintotehtävän siirron edellytyksistä, vaikka ko. lausunnot eivät sellaisenaan ole sovellettavissa esityksen arviointiin, koska peruslähtökohdat eroavat
- Järjestämismvastausta, järjestäjän omaa palvelutuotantoa sekä ostopalvelujen hankkimisen edellytyksiä koskevilla ehdotuksilla pyritään vahvistamaan järjestämismvastuun kantoa ja turvaamaan palvelujen saatavuus kaikissa tilanteissa
- Omaa palvelutuotantoa koskeva edellytys kytkeytyy järjestämismvastuuseen liittyvän osaamisen varmistamiseen sekä velvollisuuteen turvata palvelut kaikissa tilanteissa

Palvelujen hankkiminen yksityisiltä ja julkisen hallintotehtävän siirto

- PL 124 §: julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai hyvän hallinnon vaatimuksia.
- Sote-tehtävät ovat lähtökohtaisesti julkisia hallintotehtäviä
- Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan alihankinta voi koskea teknisluonteista tai täydentävää toimintaa edellyttäen kuitenkin toimintaan ulottuvaa viranomaisvalvontaa sekä laatuvaatimuksia
- PL 124 §:n edellytykset on otettu huomioon säätämällä tarkemmin järjestämislaissa palvelujen hankkimisesta yksityisiltä, vuokratyövoiman käytöstä ja alihankinnasta ostopalveluissa

Maakuntaitsehallinto

PeVin viime vaalikaudella asettamat reunaehdot

- Kansanvaltaisuuden toteutuminen hallinnossa itsehallinnon ydin
- Tehtävistä on säädettävä lailla
- Rahoituksen yleiskatteellisuus on perusteltu itsehallinnon kannalta
- Itsenäinen verotusoikeus perusteltu mutta ei välttämätön
- Perusoikeuksiin toteuttamisveloitteeseen kuuluu rahoitusperiaate eli valtion on huolehdittava siitä, että maakunnilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään
- Yleinen toimiala vahvistaisi maakunnan itsehallintoa
- Itsehallinnon osalta lainsäätäjällä enemmän harkintavaltaa kuin kunnallisen itsehallinnon osalta

Ehdotus

- Kansanvaltaisuus toteutuu maakuntavaaleilla valitun ylimmän toimielimen kautta
- Tehtävät säädetään lailla
- Rahoitus yleiskatteellista
- Ei verotusoikeutta
- Lailla säädetyllä perusrahoituksella ja lisärahoituksella rahoitusperiaatteen toteutuminen
- Säädetään rajattu yleinen toimiala
- Sote-maakuntien ohjauksesta säädetään lailla tarkemmin kuin kuntien osalta

Omaisuuskompensaatiosääntely

- PeVin asettamat edellytykset viime vaalikaudelta:
 1. Korvausoikeudesta säädettävä lailla
 2. Oma itsenäinen korvausjärjestelmä
 3. Korvaus koskee kaikkia omaisuuseriä
 4. Kunnilla oikeus korvaukseen menetysten vaarantaessa niiden taloudellisen itsehallinnon

Ehdotettu sääntely täyttää 1–4 edellytykset; korvausrajan osalta hallitus katsoo, että ehdotettu korvausraja turvaa kuntien taloudellisen itsehallinnon, kohtelee kuntia isoja ja pieniä tasapuolisella tavalla ja sisältää lisäkorvauksen kriisikunnille

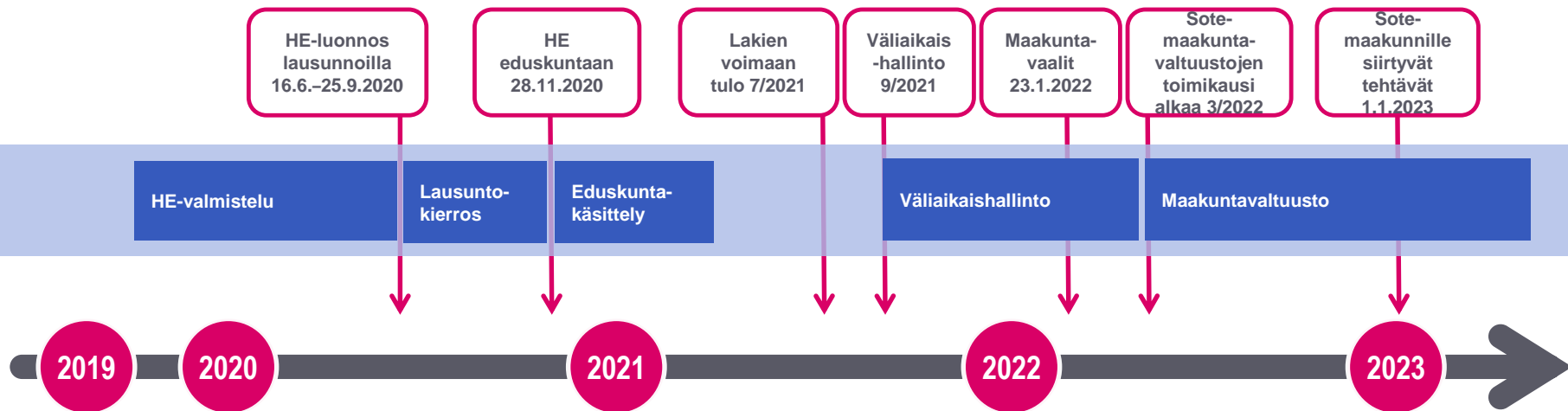
Hankintasopimuksen mitättömyys

- PL 15 §: Omaisuuden suoja säännös suojaa sopimusten pysyvyyttä, joka merkitsee kieltoa puuttua taannehtivasti sopimusten sisältöön.
- Taannehtivuuskielto ei ole ehdoton ja sen tarkoituksena on suojata sopimusosapuolten perusteltuja odotuksia. Tähän kuuluu oikeus luottaa siihen, ettei lainsäädäntöä muuteta osapuolten näkökulmasta kohtuuttomasti
- Mitättömyysseuraus perusteltu sillä perusteella, että varmistetaan sote-maakunnille mahdollisuus kantaa lailla säädettävään järjestämisvastuuseen liittyvät vastuut
- Ehdotuksen perusteluissa on tuotu esiin, että monet sopimukset on solmittu nimenomaisessa tarkoituksessa estää omaisuuden siirto tai sote-maakunnan mahdollisuudet puuttua sopimukseen
- Sopimusten jatko tarkoittaisi, että sote-maakunta ei voisi järjestämisvastuunsa perusteella päättää palveluista alueellaan yhdenvertaisesti eikä turvata palveluja kaikissa tapauksissa
- Mitättömyysseuraamukseen on painavat yhteiskunnalliset perusteet

Kokonaisarvio

- Hallituksen käsityksen mukaan kokonaisarvio on, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa säätämisjärjestyksessä.
- Esityksellä on vaikutuksia useisiin perusoikeuksiin ja sillä luodaan uutta lainsäädäntöä, jolla toteutetaan perustuslain 121 §:n 4 kohdassa tarkoitettu asukkaiden itsehallinto kuntaa suuremmalla alueella.
- Perustuslain kannalta on keskeisiä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuseen, ostopalvelujen rajaamiseen, sote-maakunnan itsehallintoon sekä Uudenmaan erilliskäyttöön ja sekä rahoitusperiaatteen toteutumiseen liittyvät ehdotukset.
- Perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytäminen esityksestä on näin ollen perusteltua

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Avustuspäätökset 6/2020 –

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2022

Rakenneuudistusta koskevat kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Kiitos!

Sote-uudistus

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ministerin puheenvuoro

Sote-uudistus

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

LUONNOS

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman sekä rakenneuudistuksen valtionavustushaut

Sote-uudistus

Yleiskuva Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmasta

- Alueilla on jo tehty paljon kehittämistyötä
 - Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma tuo lisää virtaa eli mahdollistaa hyvien käytänteiden ja toimintamallien jatkojalostamisen
- Päälinjoja hakemuksista
 - Monialainen yhteistyö tiivistyy ja uudenlaiset tiimityön mallit tulevat käyttöön
 - Asiakasohjaus sekä ennakoivat ja ehkäisevät palvelut parantavat palvelujen saatavuutta
 - Varhainen tuki ja matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut vahvistuvat
 - Perhekeskusten kehittäminen jatkuu
 - Paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden kokonaisvaltainen tuki paranee
 - Digiloikka etenee reippaasti – etäpalvelut ja muut digitaaliset ratkaisut laajentavat palveluvalikoimaa

Yleiskuva rakenneuudistuksen valtionavustuksista

- Alueellista valmistelua nykyisten järjestämisvastuullisten toimesta viedään eteenpäin
 - Edellisen vaalikauden uudistuksen tuloksia hyödynnetään laajasti
- Päälinjoja hakemuksista
 - Tietojohtamisen vahvistaminen
 - Järjestäjän roolin ja johtamisen selkeyttäminen ja vahvistaminen
 - Alueellisten toimintamallien yhtenäistäminen
 - Tuotannon ohjauksen kehittäminen ja palvelukokonaisuuksien hallinta
 - Digitaaliset työvälineet ja niiden hyödyntäminen
 - Omahoidon ja sähköisten yhteydenottotapojen sekä etäpalveluiden käyttöönotto
 - Asiakas- ja potilastietojärjestelmien kehittäminen
 - Toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten hakeminen
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden hallinta

Muut mahdolliset asiat

Sote-uudistus

Kiitos!

soteuudistus.fi

Sote-uudistus